

Введення в обіг виготовлених за новітніми технологіями персоніфікованих паспортних документів, на нашу думку, вимагає й високо-ефективного і безпомилкового їх експертного дослідження, постійного вдосконалення науково-методичних підходів та вжиття кардинальних заходів щодо застосування сучасних технічних засобів.

**А.О. Полтавський, зав. лабораторії,
О.О. Посільський, канд. хім. наук, головний судовий експерт**

Київський НДІ судових експертиз

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ РЕКВІЗИТІВ ДОКУМЕНТІВ ПРИ ВСТАНОВЛЕННІ АБСОЛЮТНОГО ЧАСУ ЇХ ВИКОНАННЯ

Експертні методики розробляються державними спеціалізованими установами, визначеними статтею 7 Закону України “Про судову експертизу”. Після розробки, апробації та впровадження експертних методик в практичну діяльність державних судово-експертних установ з часом потрібна їх (методик) актуалізація (удосконалення через внесення змін та доповнень). Це визвано, перш за все, появою нових об’єктів дослідження в рамках тієї чи іншої експертизи, розробкою нових методів, прийомів та способів проведення досліджень, удосконаленням технічних засобів тощо. Крім того, довготривале використання експертних методик дає можливість виявити не тільки їх позитивні сторони, а і встановити недоліки, перешкоджаючі фактори з наступним визначенням шляхів їх усунення. Не є виключенням і методика визначення абсолютного віку документів [1] (далі — Методика), яка впроваджена в практику понад 5 років.

У рамках застосування Методики, вперше для вирішення основного питання експертизи, однією з основних вимог стало встановлення наявності у рецептурі, нанесеної у вигляді штриха пасти, певного переліку характерних летких речовин, від яких залежать часові зміни штриха. При цьому, не лише якісно виявляються окремі складові суміші, але і вивчається їх кількісний вміст. Комплексне дослідження із застосуванням найсучасніших методів — газової хроматографії з масдетектуванням, та спектрофотометрії у видимій області спектра дозволяє

не лише вивчити склад та певні властивості об'єкта, але і провести детальне порівняльне дослідження рецептури штриха на рівні спільної групової належності. Чутливість використовуваного обладнання, особливо у SIM-режимі для хроматомаспектрометра розрізняє зміни в рецептурі, які виникають в рецептурі пасти кулькової ручки у вигляді штриха, в процесі звичайного часового старіння документа при його зберіганні в звичайних умовах.

До недоліків застосованої методики дослідження можна віднести наступні:

- по-перше, методика вимагає обов'язкового часткового незворотного знищення відібраного зразка досліджуваного об'єкта (близько 4-х сантиметрів штриха), а також зразків з документів, які використовуються як зразки порівняння (близько 10);
- по-друге, дослідження кожного об'єкта та зразка порівняння може проводитись лише послідовно і вимагає багаточасового використання цілого комплексу складного обладнання. При цьому, у більшості випадків лише уточнюється рецептура штриха і, в результаті порівняння, отримана інформація щодо зразків порівняння (у тому числі часткового їх знищення) не враховується тому, що не співпадає рецептура паст при їх однакових зовнішніх морфологічних ознаках;
- по-третє: при проведенні експертиз встановлено, що певні об'єкти дослідження (як, правило різного роду документи) піддавалися штучному старінню, невиявлення ознак якого може вплинути на оцінку результатів дослідження аж до надання помилкового висновку.

Вихід із ситуації вбачається у наступному:

- по-перше: використання обладнання, яке здатне проводити кількісне дослідження рецептури штриха в документах без пошкодження документа, наприклад, спектроскопія комбінаційного розсіяння світла (рамановська спектроскопія);
- по-друге, обов'язково перед проведенням фізико-хімічного дослідження, проводити дослідження щодо визначення виду пишучого приладу, виявлення ознак штучного старіння тощо, застосовуючи обладнання, яке використовується для дослідження документа методами "традиційної" експертизи документів.

Список використаної літератури

1. Методика визначення абсолютного віку документів: Київський НДІСЕ Міністерства юстиції України, — К., 2001 (реєстраційний код 2.1.16 у Реєстрі методик проведення судових експертиз Міністерства юстиції України).